Trollhättans Stad

Dokumentbeteckning:	Dokumentbeteckning Instruktion – omhändertagande av avliden för baspersonal
Antaget av/Ansvarig	Jane Johansson, FC
Handläggare	Helena Törneröd, MAS
Processägare	Anna Petersson Wiberg, VC
Datum	2019-08-30 Ny instruktion 2023-05-04 Revidering

Omhändertagande av avliden
Omhändertagandet av avliden är en hälso- och sjukvårdsuppgift där sjuksköterskan är ansvarig.
Grunden i omhändertagandet är att det alltid ska ske med respekt för den avlidne och de efterlevande ska visas hänsyn och omtanke. Den avlidne görs i ordning i bostaden av omvårdnadspersonal.
Närstående bör så långt som möjligt ges tillfälle att vara delaktig i omhändertagandet.
Uppmärksamma speciella kulturella, etniska, andliga/religiösa behov och önskemål.
Arbeta lugnt och stilla, visa respekt och låt den avlidne få behålla sin integritet.
Använd förkläde och handskar.

- Stanna kvar hos de närstående efter dödfallet. Var ett mänskligt stöd. Visa omtanke och respekt. Fråga om de vill vara ensamma en stund.
- Låt närstående själva ringa och tala med andra släktingar, då detta kan vara en hjälp till att göra döden verklig för var och en. Hjälp till endast vid behov.
- Kontakta sjuksköterska om det inte redan är gjort.
- Tillämpa basala hygienrutiner.
- I anslutning till dödsfallet ska kroppen alltid placeras på rygg med huvudet högt, raka ben, händer på mage samt ögonen slutes.
- Stäng av eventuella infusioner och syrgas, ta bort varmt täcke och vädra i rummet.
- Arbeta två tillsammans och fråga om anhöriga/närstående vill delta i omhändertagandet.
- Ta bort kuddar och hjälpmedel från sängen och fäll den i planläge.
- Tvätta de delar av kroppen som behöver tvättas.
- Raka bort eventuell skäggstubb och kamma håret så som den avlidne har haft det tidigare.
- Tejpa ihop sår. Förstärk bandage eller ersätt dem med nya.

- Ta bort nasal sond, urinkateter och trach, medan Witzelfistel och PEG kan få sitta kvar. Kontakta sjuksköterska om det inte är gjort.
- Torka ur munhålan och näsborrarna. Fukta gärna läpparna med lite vaselin eller cerat.
- Sätt in eventuell tandprotes om det går. I annat fall får den följa med den avlidne till bårhuset.
- Sätt på den avlidne kläder i enlighet med de närståendes önskemål. Glöm inte underkläder. Finns inga önskemål bör den avlidne minst ha underkläder och till exempel ett linne på sig.
- Lägg tillrätta den avlidne med armarna längs sidan eller på bröstet (undvik att knäppa händerna om det inte är säkerställt att den avlidne ville ha det så).
- Lägg en kudde under huvudet så att hakan förs ner mot bröstet
- Förbered för lyft genom att lägga två rena lakan under den avlidne.
- Lägg ett plastat underlägg under bålen och vik upp mellan benen.
- Tillsammans med anhöriga ska personliga värdeföremål tas bort, till exempel smycken. Se ”Tillvaratagande av personliga värdeföremål”. De värdeföremål som ska följa den avlidne till bårhuset förtecknas på ”Meddelande till begravningsbyrå”.
- Tillse att ansvarig sjuksköterska har märkt den avlidne med ID-band, i annat fall kontakta ansvarig sjuksköterska.
- Gör i ordning sängen och bred ett rent lakan över den avlidne, men täck inte över ansiktet.
- Den avlidnes rum ska förses med lämplig utsmyckning som finns att tillgå på alla särskilda boenden. Ett fridfullt intryck eftersträvas, till exempel med dämpad belysning.
- Ge närstående god tid att ta avsked. Möjliggör alltid för anhöriga att få sitta kvar vid sängen, även om det kan ta timmar, för ett eget farväl eller för att invänta långväga närstående.
- Lämna ut informationsmaterial som kommunen eventuellt tagit fram. Materialet fungerar som en liten handledning för den som i egenskap av närstående har drabbats av ett dödsfall.
- Ge utrymme för en avskedsstund för närstående och personal. Sitt i lugn och ro, bjud på kaffe eller dryck.
- Erbjud stöd till närstående i samband med hämtning av den avlidne.
- Informera om hur transporten går till och vart den avlidne förs.
- I de fall anhöriga frågar om vilka begravningsbyråer som finns att tillgå är det viktigt att personalen hänvisar till telefonkatalogen eller Internet.
- Informera om efterlevandekontakter.
- Flaggning görs enligt boendets instruktioner. Observera skillnader i trosuppfattningar och religioner.
- Lås dörren när den avlidne hämtats av begravningsbyrån. Det är nu ett dödsbo som inte får beträdas utan närståendes närvaro.

Tillvaratagande av personliga värdeföremål

Innan kroppen förs till bårhus ska värdeföremål tas av. Undantag är värdeföremål som inte går att avlägsna samt eventuella värdeföremål som anhöriga uttryckligen önskar få sitta

kvar.

Blanketten ”Personliga värdeföremål” ska upprättas och lösa föremål som lämnas till anhöriga ska läggas i kuvert och överlämnas till anhöriga.
Blanketten ska undertecknas av den anhörige och en person i personalen. Den kvitterade originalförteckningen ska sparas i patientens journal, enligt kommunens dokumenthanteringsplan.
Tillvaratagna värdeföremål kan åter sättas på kroppen i samband med kistläggning. I de fall anhöriga inte är med vid tillvaratagandet av personliga värdeföremål läggs lösa föremål i värdepåse som försluts och förvaras i värdeskåp. Blanketten undertecknas då av två personer i personalen.

Tillvaratagande av personliga hjälpmedel
Personligt förskrivna hjälpmedel ska rengöras av omvårdnadspersonal och återlämnas till rehab mottagning/hjälpmedelscentral av närstående.